

Folkets Tillid, hvor Folkets egne Tillidsmænd ere rykkede op i Kongens Raad; det er disse Mænd, som skulle føre Beslutningerne ud i Livet, og i deres Hænder kunne vi trygt lægge Beslutningerne med Forvisning og Haab om, at de blive udførte saaledes som Folkets Røst, Folkets Ideer kræve det. Vi pleje jo, naar vi skulle tale om Retsreformen, at sige, at det er en Opfyldelse af de i Grundloven af 5te Juni 1849 og senere i den reviderede Grundlov af 1866 givne Løfteparagraffer. Det vil da være godt for mig, naar jeg her skal begynde en ganske almindelig, let og hurtig Gennemgang af de Principper, der ligge til Grund for en saadan Retsreform, at ogsaa jeg tager mit Udgangspunkt i Grundlovens Bestemmelser, for saa vidt de røre ved Dommernes Stilling og det nævværende Forslag til en Retsreform.

Jeg skal da først minde om, at Grundloven deler Statsmagten i 3 Grene, idet den siger, at „den lovgivende Magt er hos Kongen og Rigsdagen i Forening, den udøvende Magt er hos Kongen, og den dømmende Magt er hos Domstolene“. Hvis vi, gaende ud fra det i Grundlovens § 2, der vedrører denne Sag, nemlig at den dømmende Magt er hos Domstolene, skulle begynde at reformere vor Retspleje, saa skulle vi se at skabe Dommere, til hvem Befolkningen trygt kan overlade det dømmende Hverv. Vi skulle sørge for, at Dommerne med Værdighed og Dygtighed kunne beklæde den høje Stilling, hvortil de ere kaldede, og beklæde den fri for ethvert Hensyn til Personer, til Statsautoriteter, fri for ethvert uvedkommende Hensyn, saaledes at de, som deres Stilling er fastsat efter Grundloven, alene rette sig efter Loven. Vi skulle se hen til, at Dommerne skulle uddannes saaledes, at de ere i Stand til at udfylde deres Hverv. Denne Uddannelse vilde vel sagtens bedst kunne foregaa ved, at de fra deres tidligste Tid deltage i Rettens Pleje enten som Dommere eller som Sagførere, men ikke saaledes, at de som nu modtage deres eneste juridiske Uddannelse efter Eksamen i et Ministerialkontor, ja, man har endogsaa et Eksempel paa, at en Mand er gaaet til Dommersædet lige fra et Brandkontor. Dernæst synes det mig, at vi maa sørge for, at Dommerne blive lønnede paa en saadan Maade, at deres personlige Uafhængighed derved bliver betrygget, og at de kunne sige sig fri for ethvert Bierhverv. Som Forholdet nu er, er det jo ikke nogen Hemmelighed, at vore Dommere ligesom

andre af Statens Embedsmænd i høj Grad have private Bierhverv, og efter deres Lønningssatser og hele Stilling ogsaa ere henviste til at maatte gøre noget saadant. Vi skulle sørge for, at Dommerne fremtidig blive unddragne, om jeg saa maa sige, den Ammestilling, som Magthaverne til enhver Tid have udøvet over dem ved at dekorere dem med Kors og Stjerner og andre rige Udmærkelsestegn. Naar en Dommer opfylder det Krav, jeg her har skitseret, naar han i Virkeligheden bliver en Personifikation af Retten, tror jeg, han i Befolkningens Øjne vil kunne undvære disse ydre Udmærkelsestegn fra de til enhver Tid værende Magthavere og kunne nøjes med og glæde sig ved at søge sin eneste Pryd i den Tillid, han nyder hos Befolkningen, idet hans Stilling er bleven en Undtagelsesstilling og paa Forhaand betragtes med Tillid fra hele Befolkningens Side. Naar vi nu se hen til de ideale Fordringer, vi saaledes maa stille til en Dommer, og saa derfra gaa over til det foreliggende Procesforslag, kan jeg ikke sige, at Forslaget, som det foreligger, opfylder de ideale Fordringer. Der er ikke forelagt os noget Lønningsforslag, men fra Proceskommissionens Side foreligger der som et Bilag i den tykke Bog, der ligger paa vort Bord, en Skitse, der viser, hvorledes man havde tænkt sig Lønningsforholdene ordnede. Jeg vil da dertil sige, at om end disse Lønninger maatte forekomme en og anden Mand, som er mindre godt stillet i Samfundet, rigelige, maaske endog høje, kan jeg ikke dele denne Betragtning; jeg kan derimod dele den Betragtning, at vi nok kunne indskrænke Dommernes Antal ganske betydeligt, paalægge dem meget mere Arbejde, men saa maatte vi paa den anden Side ogsaa gøre det, ikke alene med det Hensyn for Øje derved at indskrænke Bekostningen ved Reformen. Samtidig med, at vi hæve Dommernes Stilling, og samtidig med, at vi paalægge dem mere Arbejde, skulle vi give dem et saadant Vederlag, at de blive uafhængig stillede. Det finansielle Synspunkt anvendt paa Dommernes Lønninger anser jeg for at være ganske uden for sin rette Plads. Men hvad de private Erhverv angaar, ser jeg heller ikke noget Sted i Proceskommissionens Forslag noget omtalt desangaaende. Man finder ikke en Gang berørt et Forbud imod, at Dommerne maa dele Fuldmægtigenes Lønninger. Det er jo en offentlig Hemmelighed, at det nu sker i ikke saa faa Tilfælde, at en Retsfuldmægtig enten er lønnet med næsten